

Den 31. januar 2012

Baggrundsnotat om Kriminalforsorgens Institution for Frihedsberøvede Asylansøgere, Ellebæk

1. Indledning med beskrivelse af formål og hovedopgave

Kriminalforsorgens Institution for Frihedsberøvede Asylansøgere, Ellebæk, blev etableret i 1989 og huser udlændinge, der er frihedsberøvet efter udlændingelovens regler.

De frihedsberøvede udlændinge, herunder asylansøgere, er repræsenteret ved en lang række nationaliteter og befinder sig ofte i en uafklaret og vanskelig situation, der kan gøre dem særligt sårbare. De frihedsberøvedes situation og Ellebæks opgavevaretagelse er således kendetegnet ved udfordringer i forhold til eksempelvis kommunikation, kulturelle forskelle og de frihedsberøvedes manglende kendskab til dansk myndighedsudøvelse.

I forhold til Kriminalforsorgens øvrige institutioner adskiller Ellebæk sig således bl.a. ved, at man alene huser udlændinge. Endvidere er formålet med Ellebæk ikke – som i den øvrige kriminalforsorg – at medvirke til at begrænse kriminalitet.

I forhold til Kriminalforsorgens principprogram kan der på den baggrund formuleres følgende tilpassede beskrivelse af formål og hovedopgave for opgavevaretagelsen i Ellebæk.

Formål

Formålet med Institutionen for Frihedsberøvede Asylansøgere, Ellebæk, er at gennemføre beslutninger om frihedsberøvelse efter udlændingelovens regler og gennem et værdigt, ordentligt og humant ophold at medvirke til at begrænse de almenmenneskelige og personlige ulemper, der følger af et fængselslignende ophold.

Hovedopgave

Ellebæks hovedopgave er at gennemføre politiets og domstolenes beslutninger om frihedsberøvelse af udlændinge efter udlændingelovens regler herom.

I den forbindelse skal Ellebæk

- Udøve den **KONTROL og SIKKERHED**, der er nødvendig for at gennemføre frihedsberøvelsen.
- **STØTTE og MOTIVERE** den frihedsberøvede gennem et individuelt, meningsfuldt og faseorienteret forløb med fokus på tryghed og aktiviteter i ordentlige og forsvarlige rammer.

Det er i øvrigt vigtigt at holde sig for øje, at opgavevaretagelsen i institutionen - med de nødvendige modifikationer - skal leve op til Kriminalforsorgens principprogram, værdier og visioner samt den standard, kvalitet og retssikkerhed, der generelt gælder for Kriminalforsorgens virksomhed i forhold til frihedsberøvede personer.

2. Overordnet angivelse af, hvilke regler der regulerer frihedsberøvelse af udlændinge i Ellebæk

I Ellebæk modtages udlændinge, som enten er varetægtsfængslet efter den særlige regel i udlændingelovens § 35, stk. 2 (forudsat at der alene er tale om kriminalitet relateret til asylansøgningen), og udlændinge, der er frihedsberøvet efter udlændingelovens § 36, eller hvis frihedsberøvelse er opretholdt af retten i medfør af udlændingelovens § 37, jf. § 36.

Det fremgår i øvrigt af udlændingelovens § 37, stk. 9, at udlændinge, der er frihedsberøvet i medfør af § 36 med henblik på udsendelse af landet, skal anbringes i særlige faciliteter. Ellebæk er at betragte som en sådan særlig facilitet. Hvis dette ikke er muligt, skal den frihedsberøvede holdes adskilt fra almindelige indsatte i Kriminalforsorgens øvrige institutioner.

Udlændingene er således ikke frihedsberøvet med henblik på fuldbyrdelse af en eventuel idømt straf, men derimod bl.a. med henblik på effektivering af en beslutning om udvisning eller udsendelse af landet eller fx under udlændingemyndighedernes behandling af den pågældendes asylsag.

De frihedsberøvede udlændinges rettigheder og pligter under frihedsberøvelsen er reguleret i en række forskellige regelsæt.

På enkelte områder (besøg og brevveksling) indeholder udlændingeloven en særskilt regulering af den frihedsberøvedes rettigheder under frihedsberøvelsen.

I udlændingeloven henvises der endvidere til retsplejelovens regler om anholdelse og varetægtsfængsling, som finder tilsvarende anvendelse under den frihedsberøvedes ophold i Ellebæk.

Reglerne i retsplejeloven suppleres af reglerne i varetægtsbekendtgørelsen (udstedt i medfør af retsplejeloven) og den tilhørende vejledning (varetægtsvejledningen). Udlændinge, hvis frihedsberøvelse er opretholdt af retten, eller som er varetægtsfængslet efter reglerne i udlændingeloven, er omfattet af varetægtsreglerne med de modifikationer, der følger af udlændingeloven. Endvidere finder varetægtsbekendtgørelsen med de fornødne fravigelser også anvendelse for udlændinge, som efter politiets bestemmelse er frihedsberøvet efter reglerne i udlændingeloven (i op til 3 døgn).

Varetægtsbekendtgørelsen henviser i en række tilfælde til administrative regler udstedt i medfør af straffuldbyrdelsesloven. Disse regler gælder derfor med visse undtagelser også for de frihedsberøvede i Ellebæk.

Ellebæk har lejlighedsvis andre indsatte end asylansøgere i belæg, som oftest for at aflaste Københavns Fængsler. Disse indsatte holdes i alle sammenhænge adskilt fra asylbelægget.

3. Dagligdagen:

De indsatte har ikke arbejdspligt, men alle tilbydes beskæftigelse ved henholdsvis produktion, stuearbejde, bygningsvedligehold, køkken, rengøring og undervisning/skole m.v.

Indsatte er ikke låst inde i celler, men kan frit bevæge sig rundt på afdelingen.

Personalet har stor kontakt til de indsatte gennem forskelligartede aktiviteter for at begrænse de almenmenneskelige og personlige ulemper, som frihedsberøvelsen medfører.

Der er mulighed for at modtage besøg og have telefonisk kontakt til pårørende. Der forefindes tv på alle stuer med et stort udbud af kanaler.

Indsatte kan dagligt handle i Ellebæks butik. Butikkens sortiment er afpasset de indsattes ønsker.

Ellebæk tilbyder mad tilberedt af Statsfængslet i Jyderup (såkaldt "jyderupmad") ligesom i arresthusene. Da de indsatte i perioder har været utilfredse med denne mad, er der nu indført en ordning, hvor en værkfører og et antal indsatte selv laver varm mad til alle indsatte to gange om ugen.

Der afholdes kvartalsvise strukturerede møder med udvalgte indsatte – talsmandslignende møder – hvor forhold af generel betydning for de indsattes hverdag i institutionen som ex. forplejning, aktiviteter, udbud af tv-kanaler m.v. bliver drøftet.

De indsatte tilbydes mangeartede faste fritidsaktiviteter efter en særlig plan for sommer/vinter i form af sport, skolekøkken, kondirum, besøg i bibliotek, systue og internetcafé.

Derudover afholdes der løbende ikke-skemalagte aktiviteter som bankospil, fodboldturneringer m.v., som giver et ekstra afbræk i hverdagen.

De kvindelige indsatte har en særlig indrettet afdeling. Kvinderne tilbydes jævnligt hyggestunder i særligt indrettet fællesopholdsrum, hvor der hygges med sytøj, maling mv. over en kop kaffe og god tid til den enkelte.

Der bliver ca. en gang om måneden afholdt koncerter i Ellebæk, senest med Ester Brohus i december 2011.

Et par gange om ugen har Ellebæk besøg af en præst i nogle timer, hvor der afsættes tid til samvær, individuelle snakke og gudstjenester med de indsatte, der føler behov herfor. Derudover afholdes der julegudstjenester med efterfølgende gaveuddeling til alle indsatte.

Der er ansat tre timelærere til pædagogisk lignende arbejde med de indsatte. Timelærerne tager sig af de indsatte – enkeltvis eller i mindre grupper – som ikke deltager i de større skemalagte aktiviteter. I sommerhalvåret foregår en del af disse timer i "haven".

Der afholdes desuden aktiviteter som sommerhøjskole. I sommeren 2011 var der f.eks. et forløb henover to uger, hvor de indsatte blandt andet fik mulighed for undervisning i kuglestød af Joachim B. Olsen, Capoeira – en brasiliansk sport, fodboldkampe mod udefrakommende hold og mange andre fysiske aktiviteter.

4. Fakta:

Kapacitet:

118 pladser samt 18 pladser i en særlig bygning, som f.eks. tages i anvendelse i situationer med højt belæg i resten af Kriminalforsorgens institutioner.

Budget:

Det samlede budget i 2011 var på 37 mio. kr., heraf 31 mio. kr. til løn og 6 mio. kr. til øvrig drift.

Personale:

Medarbejderstaben på Ellebæk består af fængselsbetjente, værk mestre, sygeplejersker, kontorphonale, lærer samt ledelsen, i alt 77 ansatte. Den største gruppe er fængselsbetjentgruppen på 46.

Derudover holder en privatpraktiserende læge konsultation to gange ugentligt i Ellebæk og en ekstern psykolog tilser 1 gang ugentligt á 3 timer de indsatte, der måtte have behov herfor.

Andre helseydelse, f.eks. speciallægekonsultationer, købes i øvrigt i det almindelige sundhedssystem samt på Vestre Hospital (del af Vestre Fængsel).

Indsættelser:

I 2011 var der 769 indsættelser i asylbelægget. Heraf var 84 kvinder, 25 15-17-årige (ingen på 14 år) og 5 forældre/barn indsættelser.

Derudover har der været 362 indsættelser i de afdelinger i Ellebæk, som benyttes i situationer med højt belæg i Kriminalforsorgens øvrige institutioner.

Der var 87 forskellige nationaliteter, 3 ukendt og 7 statsløse.

Den gennemsnitlige opholdstid var på 31 dage. Opholdstiden dækker dog over en stor spredning, idet 268 indsatte opholdte sig 10 dage eller mindre i Ellebæk. Det længste ophold var på 403 dage.

Sikkerheds- og disciplinære forhold mv.:

I 2011 var der 17 selvbeskadigelser fordelt på 15 indsatte. 2 episoder var indberetningspligtige, dvs. indsatte var vurderet til at have vilje til at tage eget liv og handlingen var egnet hertil uden indgriben.

Der var 11 tilfælde af magtanvendelse. 6 for at overvinde voldsom modstand, 3 for at gennemføre en påbudt foranstaltning og 2 for at forhindre selvbeskadigelse.

Der har været 43 observationscelleanbringelser. 2 af hensyn til orden og sikkerhed, 19 på grund af behov for særlig observation og 22 for at forebygge hærværk.

Der har været 10 overførsler til Københavns Fængsler af sikkerhedsmæssige grunde og 3 af helbredsmæssige årsager.

Der har været 18 indlæggelser af 13 personer på psykiatrisk afdeling i Hillerød.